

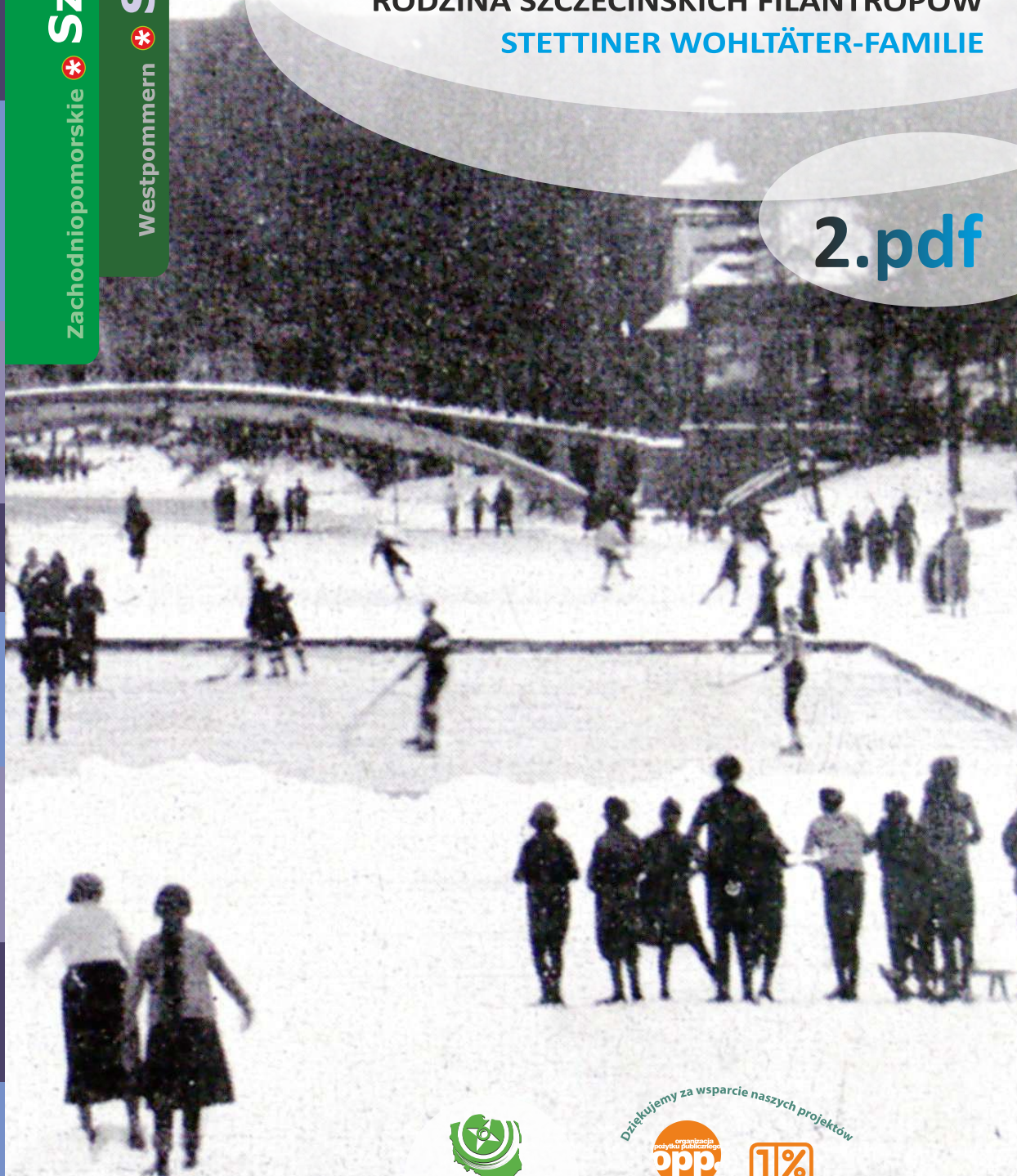
Zachodniopomorskie ❖ **Szczecin**

Westpommern ❖ **Stettin**

QUISTORP

RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW
STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

2.pdf

NaszeWycieczki.pl

Dziękujemy za wsparcie naszych projektów

KRS:000244784

QUISTORP

RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

Publikacja zawiera wszystkie informacje dotyczące Johannesa Heinricha Quistorpa (1822 – 1899) i jego syna Martina (1860 – 1929) zebrane przez Stowarzyszenie Nasze Wycieczki w latach 2007 – 2021 r., wraz z treścią informatora wydanego przy okazji Pierwszych Szczecińskich Spotkań Kulturalno-Turystycznych „QUISTORP” zorganizowanych przez SNW w Szczecinie, Lubinie i Wapnicy 05 – 06.06.2007 roku. **Cały materiał został podzielony na części. Nad drugim pdf-em pracował zespół:** Alicja Witkowska, Żaneta Maciejowska, Rafał Witkowski, Maria Hann, Róża Wojciechowicz. **Serdeczne podziękowania** dla Pani Bogdany Koziańskiej za merytoryczne wskazówki oraz dla Pani Izabeli Strzeleckiej za pomoc w kwerendzie. **Źródło:** prasa, publikacje, pocztówki i grafiki ze zbiorów Książnicy Pomorskiej w Szczecinie, Archiwum Państwowego w Szczecinie i Stowarzyszenia Nasze Wycieczki.

Diese Publikation beinhaltet alle Informationen über Johannes Heinrich Quistorp (1822 – 1899) und seinen Sohn Martin (1860 – 1929), die in den Jahren 2007 – 2021 durch den Verein Nasze Wycieczki gesammelt wurden; einschließlich des Inhalts eines Informationsblatts, welches anlässlich des Ersten Stettiner Kultur- und Tourismustreffen "QUISTORP" herausgegeben wurde. Das Treffen fand am 05 – 06.06.2007 in Lubin und Wapnica statt und wurde durch den Verein Nasze Wycieczki organisiert. **Das ganze Material wurde in Teile aufgeteilt. An der zweiten PDF-Publikation beteiligten sich:** Alicja Witkowska, Żaneta Maciejowska, Rafał Witkowski, Maria Hann, Róża Wojciechowicz. **Wir bedanken uns herzlichst** für alle sachlichen Hinweise bei Frau Bogdana Koziańska und für die Hilfe bei der Recherche bei Frau Izabela Strzelecka. **Quelle:** Presse, Publikationen, Postkarten und Grafiken aus den Sammlungen der Pommerschen Bibliothek in Stettin, des Staatsarchivs in Stettin und des Vereins Nasze Wycieczki.

2.pdf

zawiera: / beinhaltet:

I – strona / Seite – 3-7

Park miejski Quistorpa. Szczodry podarunek. Artykuł ze Stettiner Abendpost nr 347 z 12 grudnia 1908 r.
Der städtische Quistorppark. Ein hochherziges Geschenk. Artikel aus der Stettiner Abendpost, Nr. 347 vom 12. Dezember 1908.

+ wyjaśnienia / + Erläuterungen

***IA – strona / Seite – 7**

Majątki ziemskie nabyte przez miasto Szczecin **za kwotę 3,5 miliona marek.**
Grundstücke, die von der Stadt Stettin für 3,5 Millionen Mark erworben wurden.

***IB – strona / Seite – 7**

Majątki ziemskie nabyte przez miasto Szczecin **za kwotę 4 miliony marek.**
Grundstücke, die von der Stadt Stettin für 4 Millionen Mark erworben wurden.

***IC – strona / Seite – 8-14**

Teren **Parku Quistorpa** (obecnego **Parku Kasprowicza**) na mapach Szczecina z 1899, 1912, 1915, 1919 i 1937 roku.
Das Gebiet des **Quistorp-Parks** (heute: **Park Kasprowicza**) auf den Stadtplänen von Stettin aus den Jahren 1899, 1912, 1915, 1919 und 1937.

***ID – strona / Seite – 15**

Nekrolog Martina Quistorpa z Pommerscher Tagespost nr 212 z 10.09.1929 roku.
Martin Quistorps Todesanzeige aus der Pommerschen Tagespost Nr. 212 vom 10. September 1929.
oraz / und

Nagrobek Martina Quistorpa - artykuł w Stettiner Abendpost nr 94 z 23.04.1930 roku.

Ein Denkmal für Martin Quistorp. Artikel aus der Stettiner Abendpost, Nr. 94 vom 23. April 1930.

***IE – strona / Seite – 16**

Głaz pamiątkowy w Parku Quistorpa
Gedenkstein im Quistorp-Park
(obecnie / heute: Park Kasprowicza)

***IF – strona / Seite – 17**

Granice Parku Quistorpa
zaznaczone na mapie z 2021 roku.
Die Grenzen des Quistorp-Parks
auf der Karte von 2021.

— Artykuł ze Stettiner Abendpost nr 347 z 12 grudnia 1908 r.

— Artikel aus der Stettiner Abendpost Nr. 347 vom 12. Dezember 1908.

Park miejski Quistorpa.

Szczodry podarunek.

„Jeśli miasto Szczecin kupi teren Quistorpa za 3,5 miliona marek, wtedy pan Quistorp przekaże miastu Szczecin tereny parku Eckerberg!” Tak właśnie mówiono od kilku dni. Sceptycy uśmiechali się pod nosem. A jednak darowizna stała się faktem. Pan Quistorp przekazał miastu Szczecin prawdziwie książęcy dar, czym postawił sobie wieczny pomnik. Nazwisko "Quistorp" będzie jeszcze ściślej niż dotychczas związane z historią miasta Szczecina! ... Wczoraj wieczorem, na posiedzeniu rady miejskiej, ogłoszono fakt darowizny terenów parkowych Eckerberg. Natychmiast przekazaliśmy opinii publicznej tę wiadomość za pomocą licznych specjalnych publikacji. Poniżej relacja z uroczystego wydarzenia w ratuszu.

(*IC)

*

Radni miejscy na wczorajszym posiedzeniu zdecydowali jednogłośnie, bez debaty, o zakupie terenów Quistorpa za 3,5 miliona marek. Po tym, jak ojcowie miasta, bez większych dyskusji, przekazali magistratowi dodatkowo 4 miliony marek na ewentualny zakup terenu spółki gruntowej w obrębie Stettin-Torney (Szczecin Turzyn) oraz majątku Schwarzow (Świerczewo), radca sądowy Pan Wehrmann, jako referent komisji finansów, odczytał list, przekazany mu przez chorego Pana Quistorpa, w którym mowa o hojnej darowiznie. List ten ma następujące brzmienie:

(*IA)

(*IB)

Szczecin, 6 grudnia 1908 r.

Do magistratu w Szczecinie

Jest mi niezmiernie miło, że władze miasta, decydując się na zakup moich terenów, znajdujących się po drugiej stronie linii kolejowej do Jasenitz (Jasienicy), uznały za sensowne wesprzeć moje starania o rozszerzenie miasta w kierunku zachodnim, w stronę tamtejszych, pięknych pod względem krajobrazu, terenów zielonych. Pommerscher Industrie Verein (Pomorskie Towarzystwo Przemysłowe) i ja wyraziliśmy zainteresowanie dobrem miasta Szczecina, sprzedając ten majątek po wyjątkowo niskiej cenie. Teraz dodatkowo postanowiłem zrobić coś jeszcze. Pamiętając o tym, że mój zmarły ojciec dużą część swojego życia poświęcił dobru Szczecina dbając o dobrobyt i rekreację współobywateli oraz ich

Der städtische Quistorppark.

Ein hochherziges Geschenk.

„Wenn die Stadt Stettin die Quistorp'schen Gelände für 3½ Millionen Mark ankauf, dann wird Herr Quistorp der Stadt Stettin die Eckerberger Parkanlagen schenken!” So erzählte man sich seit einigen Tagen. Die Skeptiker hatten nur ein Lächeln dafür. Dennoch wurde die Schenkung zur Tatsache. Herr Quistorp hat der Stadt Stettin ein wahrhaft fürstliches Geschenk gemacht, und sich damit ein unvergänglich Denkmal gesetzt. Der Name „Quistorp“ wird mit der Geschichte der Stadt Stettin noch fester verknüpft sein, denn bisher! ... Am gestrigen Abend, in der Stadtverordnetenversammlung, wurde die Tatsache der Schenkung der Eckerberger Parkanlagen mitgeteilt. Wir übermittelten die Nachricht der weiteren Öffentlichkeit alsbald durch zahlreiche Extrablätter. Ueber den feierlichen Akt im Rathaus sei im nachstehenden berichtet.

(*IC)

Die Stadtverordneten beschlossen in ihrer gestrigen Sitzung einstimmig ohne Debatte den Ankauf der Quistorp'schen Gelände für 3½ Millionen Mark. Als dann die Stadtväter dem Magistrat noch 4 Millionen Mark ohne erhebliche Debatte zum evtl. Ankauf der Gelände der Rodengesellschaft Stettin-Torney und des Gutes Schwarzow zur Verfügung gestellt hatten, verlas Herr Magistrat Wehrmann als Referent der Finanzkommission das ihm übergebene Schreiben des erkrankten Herrn Quistorp, in dem von der hochherzigen Schenkung Mitteilung gemacht wird. Das Schreiben hat folgenden Wortlaut:

(*IA)

(*IB)

Stettin, den 6. Dezember 1908.

An den Magistrat in Stettin.

Es ist mir eine herzliche Freude, daß die städtischen Behörden durch Ihren Entschluß mein Jenseits der Jasenitzer Bahn gelegenes Gelände zu erwerben, anerkannt haben, daß meine Bemühungen, die Ausdehnung der Stadt nach Westen und nach dem dort gelegenen landschaftlich schönen Gebiet zu fördern, zum Nutzen der Stadt Stettin dienen. Der Pommersche Industrie-Verein und ich haben das Interesse, daß wir an Stettin nehmen, schon dadurch zum Ausdruck gebracht, daß wir diesen Besitz zu einem außerordentlich niedrigen Preise abgegeben haben. Ich habe mich nunmehr entschlossen, noch etwas weiteres zu tun. Zur Erinnerung daran, daß, mein verstorbener Vater

NaszeWycieczki.pl

potomków oraz wykazując się rzadko spotykaną hojnością, dalekowzrocznością, świadomością społeczną, a także wyczuciem przy upiększaniu miasta i jego okolicy, przekazując miastu Szczecin swoje tereny parkowe wraz z pomnikiem Arndta, jeziorem oraz restauracją Westend. Park ma nazywać się

(*IC)

Park Quistorpa

i ma pozostać parkiem publicznym dla dobra moich współobywateli. Jednocześnie zlecam przekazanie magistratowi aktu notarialnego darowizny. Mam nadzieję, że Park Quistorpa, którego utrzymanie oraz upiększenie stanowiły część mojej działalności życiowej i rozstanie z którym nie jest dla mnie łatwe, stanie się błogosławieństwem dla mojego ukochanego, rodzinnego miasta. Jeżeli kiedyś, na górze Arndta miałyby pojawić się pomnik Bismarcka, to byłoby to zgodne z moją wolą.

(podpisano) Martin Quistorp

*Szczecin, założone przez Quistorpa tereny zielone (Quistorp-Park), fot. około 1904 r.
Stettin, durch Quistorp angelegte Grünanlagen (Quistorp-Park), Foto ca. 1904.*

einen großen Teil seiner Lebensarbeit für das Wohl Stettins geleistet, mit seltener Großherzigkeit und weitem Blicke die Stadt und ihre Umgebung verschönt und seinen Gemeinfinn, sowie die soziale Fürsorge für die Wohlfahrt und die Erholung seiner Mitbürger und deren Nachkommen bewiesen hat, schenke ich meine Parzellen nebst Arndtdenkmal, Weißendsee und Westendrestaurant der Stadtgemeinde Stettin. Der Park soll den Namen

(*IC)

Quistorp-Park

führen und als öffentlicher Park zum Wohle meiner Mitbürger erhalten bleiben. Die notarielle Schenkungsurkunde lasse ich gleichzeitig dem Magistrat aushändigen. Ich hoffe, daß der Quistorp-Park, dessen Erhaltung und Verschönerung auch ein Teil meiner Lebensarbeit gewesen ist und von dem ich mich nicht leicht trenne, meiner geliebten Vaterstadt zum Segen werden wird. Sollte der Arndt-Berg einst das Bismarck-Denkmal tragen, so würde das meinem Wunsche entsprechen.

(ges.) Martin Quistorp.

Listu wysłuchano w kompletnej ciszy. Kiedy rozbrzmiały ostatnie słowa dotyczące powstania pomnika Bismarcka na górze Arndta, rozległy się głośne brawa. Podziękowania ze strony miasta ujął następująco Pan nadburmistrz dr. Ackermann:

Moi Panowie!

W obszernym opracowaniu o utworzeniu funduszu nabywania gruntów i zakupów terenów powie-działem, że administracja miejska może wspierać rozwój miasta w kierunku przedsięwzięć Quistorpa tylko wtedy, gdy zostanie włączony do miasta cały (*IA) majątek ziemski Quistorpa i na zawsze zostanie zachowany publiczny charakter parku Quistorpa, ale perspektywy na to nie wydawały się korzystne.

Nigdy w życiu moje poglądy nie zostały tak szybko zweryfikowane przez rzeczywistość. Ma to w dużej mierze związek z ogromem wspaniało-myślności człowieka, który zachował się nietypowo jak na transakcję handlową, więc nie mogłem się tego po nim spodziewać.

Nazwisko Quistorp jest znane każdemu dziecku w Szczecinie, ponieważ to właśnie nieżyjący już radca handlowy Johannes Quistorp utworzył popularne wśród młodych i starszych założenia parkowe w Westend i Eckerberg jako promenadę Szczecina i udostępnił je mieszkańcom w najbardziej liberalny sposób. Jednak dopiero jego syn, Pan Martin Quistorp, całkowicie dobrowolną i niezależną decyzją wykraczającą poza losy pojedyn-czego człowieka, przekazując te parki miastu w formie darowizny sprawił, że stały się one **wspólnym dobrem mieszkańców Szczecina.**

Dzięki temu zapewnił on sobie stałe miejsce w gronie ludzi, którzy wnieśli znaczący wkład w rozwój Szczecina.

Skoro, jak już powiedziałem, Pan Martin Quistorp rozczarował nas w najprzyjemniejszy sposób, to z drugiej strony mam nadzieję, że i on pozytywnie się nami rozczaruje. W przeszłości, podczas rozmów, wielokrotnie mówił mi o swoich obawach, że podporządkowanie swoich terenów i obiektów skomplikowanej administracji miejskiej może sparaliżować ich tak oczekiwany, dalszy sprawny rozwój. Ja, wręcz przeciwnie, mam nadzieję, że kiedy już opanujemy sytuację, zacznie się radosne planowanie i szybko nastąpią decyzyjne kroki, które udowodnią, że poprzez połączenie niezależności jednostki oraz instrumentów władzy administracji miejskiej, osiąga się więcej, niż gdy obie strony działają przeciwko sobie. Mam nadzieję, że przy tym działaniu, w tej czy innej formie, będziemy współpracować z Panem Quistorpem.

Unter lautloser Stille wurde dem Wort-laut des Schreibens zugehört. Als die letzten Worte, die sich mit der Errichtung des Bis-marck-Denkmal auf dem Arndtberg beschäftigten, verklungen waren, wurden lebhafteste Bravorufe laut. Den Dank der Stadt sagte Herr Oberbürgermeister Dr. Ackermann in folgenden Ausführungen zusammen:

Meine Herren!

In der großen Druckvorlage über die Einrichtung des Grundwerb-fonds und die Geländeankäufe hatte ich gesagt, die Stadtverwaltung könne eine Entwid-ling der Stadt in der Richtung der Qui-storpschen Unternehmungen nur dann fördern, wenn die Eingemeindung des ganzen Quistorpschen Grundbesitzes und die dauernde Erhaltung der Qui-storpschen Parkanlagen als öffent-liche gesichert sei, die Ausföhrungen hierauf seien aber anscheinend zur Zeit nicht günstig.

(*IA)

Niemals bin ich zu meiner Zeit so schnell und gründlich durch die Tatsachen widerlegt worden. Das beruht aber auf einem Mafse von Hochherzigkeit bei dem Manne, auf den es ankam, wie es im Handelsverkehr nicht gewöhnlich und wie ich es daher nicht vor-aussetzen konnte.

Der Name Quistorp ist in Stettin je-dem Kinde geläufig; denn der verstorbene Kommerzienrat Johannes Quistorp war es, der die bei Groß und Klein beliebten Anlagen in Westend und Eckerberg als eine Promenade von Stettin eingerichtet, und in liberalster Weise dem Publikum offen gehalten hat, so lange er lebte. Aber erst seinem Sohne, Herrn Martin Quistorp, ist es vorbehalten geblieben, durch einen völlig freien und unabhängi-gen Entschlufse jene Anlagen über die Grenzen eines einzelnen Menschenschick-sals hinaus zu einem

Gemeingut der Bürgerschaft Stettins

zu machen, indem er der Stadt die Anlagen schenkt. Er hat sich hierdurch einen unverlierbaren An-spruch darauf erworben, dauernd benje-nigten Männern beigezöhlt zu werden, die sich ein bedeutendes Verdienst um die Ent-wicklung Stettins erworben haben.

Hat Herr Martin Quistorp uns, wie gesagt, auf's angschmückte enttäuscht, so hoffe ich andererseits, er wird auch an uns eine frohe Enttäufschung erleben. Er hat mir gesprächsweise früher öfter die Befürchtung ausgedrückt, durch die Unterstel-lung seiner Ländereien und Anlagen unter die komplizierte städtische Verwaltung würde vielleicht der flotte Fortgang der erstrebten Entwicklung gelähmt werden. Ich aber hoffe im Gegenteile, daß, wenn wir erst die Herrschaft der Situation erlangt haben, ein frühhliches Plancn begonnen wird und förderliche Schritte der Ausföhrung rasch folgen werden, durch die bewiesen wird, daß durch das Zusammen-wirken eines einzelnen mit seiner Unab-hängigkeit und einer städtischen Verwalt-ung mit ihren Mitteln nicht erreicht

Dlatego wszyscy życzymy sobie z całego serca, żeby Pan Quistorp wyszedł ze szpitala, do którego trafił w ostatnich dniach smutnym zrządzeniem losu i oby szybko wyzdrowiał.

Kiedy tylko Park Quistora przejdzie na własność miasta, będę optował za tym, aby pamięć o tej darowiznie została zachowana dla kolejnych pokoleń, poprzez

(*IE) **głaz pamiątkowy**

[umiejscowiony] w pięknym miejscu w parku. Dziś jednak jestem pewien, że wszyscy Państwo i wszyscy nasi współmieszkańcy poprzecie mnie, gdy publicznie wyrażę radość i wdzięczność ogółu obywateli w obliczu ogłoszonej właśnie darowizny.

Ponownie rozległ się głośny aplauz. W nawiązaniu do podziękowań nadburmistrza złożonych w imieniu miasta, swoje podziękowania w imieniu radnych miejskich wyraził przewodniczący Rady Miejskiej, radca sądowy Pan Junghans. Dla uczczenia pamięci zmarłego radcy handlowego Quistorpa i wyrażenia wdzięczności darczyńcy radni powstali z miejsc. Wic zakończył się odczytaniem zredagowanego przez nadburmistrza telegramu, który brzmi następująco:

Martin Quistorp, w miejscu.

Po tym jak na dzisiejszym posiedzeniu Rady Miasta jednogłośnie przyjęto ofertę sprzedaży gruntów Quistorpa, a obietnica podarowania Parku Quistorpa została ogłoszona, magistrat i radni miasta Szczecina wyrażają wdzięczność w imieniu mieszkańców Panu Martinowi Quistorpowi za jego życzliwość i hojność, na jego cześć wstają ze swoich miejsc i życzą szybkiego powrotu do zdrowia.

Ackermann. Junghans.

Po raz kolejny nastąpiła owacja, do której dołączyli także pojedynczy goście na trybunie.

W akcie darowizny

jest napisane m.in.:

Kupiec Martin Quistorp, zamieszkały - Stettin, Falkenwalderstrasse 88 (Szczecin, Aleja Wojska Polskiego), oświadczył: Oferuję gminie Szczecin zawarcie następującej umowy darowizny i pozostanę związany tą ofertą do 31 grudnia 1908 roku:

„§1. Kupiec Martin Quistorp ze Szczecina przekazuje niniejszym miastu Szczecin, reprezentowanemu przez Magistrat, wymienione w ofercie kontraktowej z dnia 9 maja 1902 roku w §2 "złożenie zieleni Quistorpa" wraz ze znajdującymi się na nich budynkami, nasadzeniami i innymi znajdującymi się w parku urządzeniami oraz wyposażeniem ruchomym, w stanie z dnia przekazania,

wird, als wenn beide Teile geomeinander arbeiten. Ich hoffe, daß wir in der einen oder anderen Form Herrn Quistorp als Mitarbeiter bei diesen Werk geminnen werden. Deshalb werden wir alle auch herzlich wünschen, daß Herr Quistorp von dem Krankenlager, auf das er durch eine betrübende Kugura gerade in diesen Tagen geworfen worden ist, recht bald genesen möge.

Wenn der Quistorppark erst in den Besitz der Stadt übergegangen ist, werde ich dafür eintreten, daß die Erinnerung an diese Schenkung der Nachwelt durch einen Gedenkstein

an einem schönen Punkt des Parks erhalten wird. Heute aber bin ich Ihrer aller Zustimmung und der Zustimmung aller unserer Mitbürger gewiß, wenn ich hier öffentlich die Freude und Dankbarkeit der Bürgerschaft angesichts der eben bekannt gegebenen Schenkung zum Ausdruck bringe.

Wieder wurden Bravorufe laut. Im Anschluß an den Dank des Oberbürgermeisters im Namen der Stadt brachte der Vorkseher Herr Justizrat Junghans den Dank der Stadtverordneten zum Ausdruck, wobei sich die Stadtväter zum Andenken an den verstorbenen Kommerzienrat Quistorp und zum Danke für den Schenker von ihren Plätzen erhoben. Den Beschluß der Kundgebung bildete die Verehrung eines vom Oberbürgermeister verfaßten Telegramms, das folgenden Wortlaut hat:

Martin Quistorp, hier.

Nachdem in heutiger Stadtverordnetenversammlung die Verkaufsofferte betr. die Quistorpschen Ländereien einstimmig angenommen und das Schenkungsversprechen betr. die Quistorpanlagen bekannt geworden, sprechen Magistrat und Stadtverordnete Stettins Herrn Martin Quistorp mit freudiger Bewegung den Dank der Bürgerschaft für sein Entgegenkommen und seine hochherzige Schenkung aus, haben sich zu seinen Ehren von den Sitzen erhoben und schließen ihre Wünsche für seine baldige Genesung an.

Ackermann. Junghans.

Wieder folgten lebhaft Bravorufe, in die auch einzelne Tribünenbesucher einstimmten.

In der Schenkungsurkunde,

heißt es u. a.:

Der Kaufmann Martin Quistorp von hier, Falkenwalderstraße 88, erklärte: Ich biete der Stadtgemeinde Stettin den Abschluß folgenden Schenkungsvertrages an und halte mich an dieses Angebot bis zum 31. Dezember 1908 gebunden:

„§ 1. Der Kaufmann Martin Quistorp zu Stettin schenkt hiermit der Stadtgemeinde Stettin, vertreten durch den Magistrat, die im Vertragsangebot vom 9. Mai 1902 im § 2 erwähnten „Quistorp-Anlagen“ mit den darauf befindlichen Gebäuden, Pflanzungen und sonstigen Anlagen, sowie den beweglichen Zubehör, wie es am Tage der Uebergabe vorhanden ist, jedoch ohne jede Gewährleistung für

(*IC
i
*IF)

jednakże bez gwarancji jakości, zakresu oraz ilości. Podarowane grunty są ograniczone ulicami: Werderstraße, ul. 5, ul. 9, Mühlenstraße oraz ulicą na zachód od kwartału budowlanego XLIV i mają łączną powierzchnię 28 hektarów 41 arów 87 metrów kwadratowych. Gmina miejska Szczecin, reprezentowana przez Magistrat, przyjmuje darowiznę pod warunkiem uzyskania zgody władz państwowych.

§2. Gmina miejska Szczecin jest zobowiązana do utrzymania terenów parkowych jako parku publicznego dla wspólnego dobra miasta oraz do nadania im nazwy "Park Quistorpa". Także podarowane budynki i pozostałe wyposażenie mają być wykorzystywane wyłącznie dla wspólnego dobra gminy.

(*ID)

§3. Pan Martin Quistorp, urodzony 3 grudnia 1860, zastrzega sobie wyłączone prawo użytkowania do dnia swojej śmierci, ale nie później niż do 2 stycznia 1924 roku. Przekazanie odbędzie się zgodnie z wolą Pana Quistorpa, ale niezwłocznie po jego śmierci i nie później niż 2 stycznia 1924 roku.

Pokładamy nadzieję, że nadburmistrz naszego miasta, który w ostatnich dniach udowodnił, że jest utalentowanym politykiem, zrobi wszystko co w jego mocy, aby zachować dla potomności charakter parku godny z duchem darczyńcy.

Beschaffenheit, Umfang und Mengen. Die geschenkten Grundstücke sind durch die Straßen: Werberstraße, Straße 5, Straße 9, Mühlenstraße und Straße weßlich vom Baublock XLIV begrenzt und sind insgesamt groß 28 Hektar 41 Ar 87 Quadratmeter. Die Stadtgemeinde Stettin, vertreten durch den Magistrat, nimmt die Schenkung an unter Vorbehalt der Allerhöchsten Genehmigung und der Genehmigung der staatlichen Aufsichtsbehörde.

(*IC
und
*IF)

§ 2. Die Stadtgemeinde Stettin ist verpflichtet, die Parzellanlagen zum gemeinen Besten der Stadt als einen öffentlichen Park zu erhalten und ihnen den Namen „Quistorp-Park“ zu geben. Auch die mitgeschenkten Gebäude und das sonstige Zubehör soll ausschließlich zum gemeinen Besten der Stadtgemeinde verwendet und erhalten werden.

§ 3. Herr Martin Quistorp, der am 3. Dezember 1860 geboren ist, behält sich das ausschließliche Nutzungsrecht bis zu seinem Ableben, längstens jedoch bis zum 2. Januar 1924 vor. Die Uebergabe und Auflassung sollen nach Wahl des Herrn Quistorp, jedoch sofort nach seinem Ableben und spätestens am 2. Januar 1924 erfolgen.

(*ID)

Wir haben die feste Zuversicht, daß unser städtisches Oberhaupt, das sich in den letzten Tagen als ein tüchtiger Kommunalpolitiker erwiesen hat, alles daran setzen wird, um die Parzellanlagen im Sinne des Schenkers der Nachwelt zu erhalten.

WYJAŚNIENIA / ERLÄUTERUNGEN

*IA

Zakup przez miasto Stettin (Szczecin) majątków ziemskich **za kwotę 3,5 miliona marek** dotyczy 526 ha w tym: rejonu Neu Westend oraz majątków Eckerberg (Arkońskie), Kreckow (Krzekowo) i Wussow (Osów) sprzedanych przez Martina Quistorpa i Pommerscher Industrie Verein (Pomorskie Towarzystwo Przemysłowe).

Die von der Stadt Stettin für 3,5 Millionen Mark erworbenen Grundstücke umfassten 526 Hektar, darunter: das Gebiet des Neu Westends sowie die Güter Eckerberg (Arkońskie), Kreckow (Krzekowo) und Wussow (Osów) welche von Martin Quistorp und dem Pommerschen Industrie Verein gekauft wurden.

*IB

Zakup przez miasto Stettin (Szczecin) majątków ziemskich **za kwotę 4 miliony marek** dotyczy 100 ha w obrębie Stettin-Torney (Szczecin Turzyn) i 18,2 ha łąk nad Odrą sprzedanych przez spółkę Berliner Boden GmbH (Berlińskie Towarzystwo Gruntowe) za kwotę 2,8 miliona marek oraz 216,3 ha majątku Schwarzow (Świerczewo) sprzedanego przez Friedricha i Emmę Tubbenthal za 1,3 miliona marek.

Die von der Stadt Stettin für 4 Millionen Mark erworbenen Grundstücke sind: 100 Hektar am Stettin-Torney (Szczecin Turzyn) und 18,2 Hektar Wiesen an der Oder, die von der Berliner Boden GmbH für 2,8 Millionen Mark gekauft wurden, sowie 216,3 Hektar des Gutes Schwarzow (Świerczewo), das von Friedrich und Emma Tubbenthal für 1,3 Millionen Mark erworben wurde.

Więcej na ten temat w książce Bogdany Kozińskiej wydanej w 2015 roku pod tytułem *Rozwój przestrzenny Szczecina od początku XIX wieku do II wojny światowej*, rozdział 5.5.

Mehr dazu im Buch von Bogdana Kozińska, herausgegeben im Jahre 2015 unter dem Titel: *"Rozwój przestrzenny Szczecina od początku XIX wieku do II wojny światowej"*, Kapitel 5.5.

NaszeWycieczki.pl

Park Quistorpa, fot. około 1927 r.
Quistorp-Park, Foto ca. 1927.

Tereny Parku Quistorpa (obecnego Parku Kasprowicza) na mapach Szczecina z 1899, 1912, 1915, 1919 i 1937 roku.

Grunty подарowane przez Quistorpa [tereny parkowe Eckerberg (dzisiejszy Park Kasprowicza)] przedstawiamy na fragmentach map z 4 dekad: rok przed początkiem XX wieku, dwa lata przed wybuchem I wojny światowej, 3 lata później, rok po zakończeniu I wojny światowej oraz dwa lata przed wybuchem drugiej. To ponad 28 hektarów zieleni w zachodniej części miasta. Pobliskie cmentarze Nemitzer, Jüdischer i Torneyer są dzisiaj również terenami zielonymi (Ogród Dendrologiczny im. Stefana Kownasa, park między ulicami: Ojca Bezyma, Gorkiego i Soplicy oraz park przy ul. Noakowskiego), ale nie ma w nich tej aury, która jest w Parku Kasprowicza. Quistorp stworzył park przekształcając obszar dawnych sadów i plantacji. Lubił spacerować, wycieczki, parki i ogrody, znał europejskie trendy i z pasją aranżował przestrzeń między ulicami wymienionymi w akcie darowizny. Ich lokalizację oraz kwartał budowlany XLIV zaznaczyliśmy kolorami na mapie z 1912 roku.

Ogromnym walorem Parku Quistorpa było i jest jego położenie, jako części pieszo-rowerowego zielonego korytarza, który prowadzi z centrum Szczecina na północny-zachód, a dokładnie z Quistorp Aue (obecnie Jasnych Błoni przed Urzędem Miasta), przez Eckerberger Wald (Lasek Arkoński) do Ueckermünder Heide (Puszczy Wkrzańskiej). Mimo, że zielony korytarz jest obecnie poprzedzielany ulicami z dość znacznym natężeniem ruchu, to nadal jest jednym z największych atutów Szczecina.

***IC**

Das Gebiet des Quistorp-Parks (heute: Park Kasprowicza) auf den Stadt- plänen von Stettin aus den Jahren 1899, 1912, 1915, 1919 und 1937.

Das von Quistorp geschenkte Gelände [die Parkanlage Eckerberg (der heutige Park Kasprowicza)] ist auf Fragmenten von Stadtplänen aus 4 Jahrzehnten dargestellt: ein Jahr vor Beginn des 20.

Jahrhunderts, zwei Jahre vor dem Ausbruch des Ersten Weltkrieges, 3 Jahre später, ein Jahr nach dem Ende des Ersten Weltkrieges und zwei Jahre vor dem Ausbruch des Zweiten Weltkrieges.

Mehr als 28 Hektar Grünfläche im westlichen Teil der Stadt. Die einst nahegelegenen Friedhöfe: Nemitzer, Jüdischer und Torneyer sind heute ebenfalls Grünanlagen (Stefan Kownas Dendrologischer Garten, der Park zwischen Pater Bezyma-, Gorki- und Soplica-Straße und der Park an der Noakowskio-Straße), aber sie haben nicht die besondere Aura, die im Kasprowiczk-Park vorhanden ist. Quistorp errichtete den Park, indem er das Gebiet ehemaliger Obstgärten und Plantagen umgestaltete. Er liebte Spaziergänge, Ausflüge, Parks und Gärten; er kannte europäische Trends und gestaltete leidenschaftlich den Raum zwischen den in der Schenkungsurkunde erwähnten Straßen. Ihren Verlauf sowie die Lage des Baublocks XLIV haben wir auf der Karte von 1912 bunt markiert.

Einen großen Vorteil stellte und stellt immer noch die Lage des Quistorp-Parks als Teil des grünen Fußgänger- und Radfahrerkorridors vom Stettiner Stadtzentrum in Richtung Nordwesten dar, von der Quistorp Aue (heute Jasne Błonia vor dem Gebäude der Stettiner Stadtverwaltung) durch den Eckerberger Wald (Las Arkoński) bis zur Ueckermünder Heide (Puszcza Wkrzańska). Obwohl der grüne Korridor jetzt durch Straßen mit ziemlich starkem Verkehr durchgeschnitten ist, ist er immer noch einer der größten Vorteile von Szczecin.

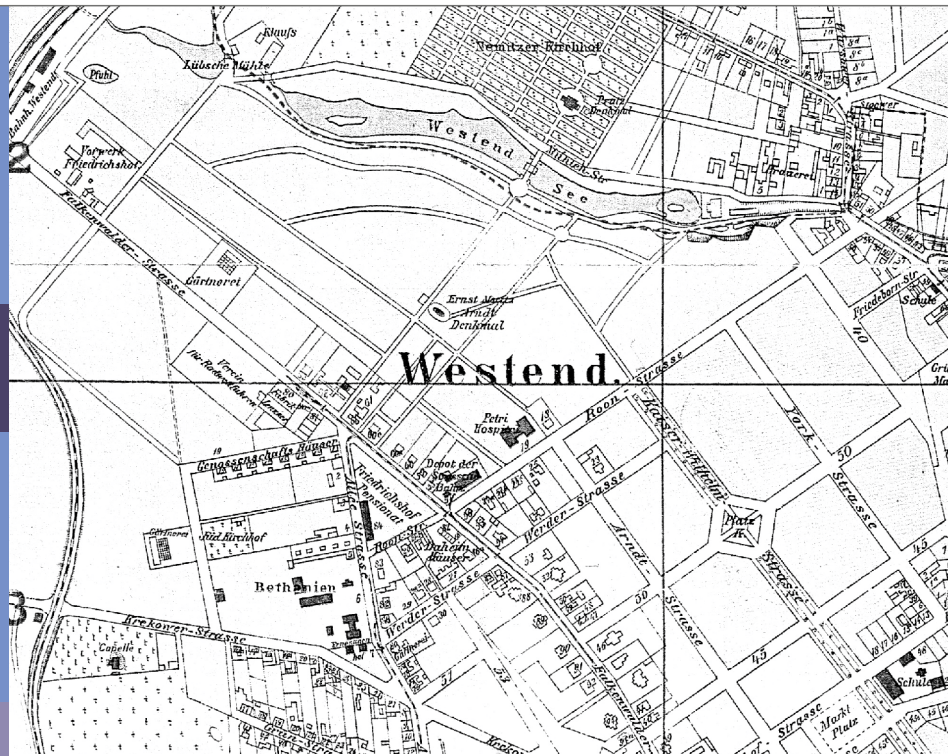
Tereny dzisiejszego Parku Kasprowicza mogły zostać podzielone na kwartały i przeznaczone pod zabudowę jednak właściciel gruntów, przedsiębiorca, filantrop i wizjoner, Johannes Quistorp postanowił stworzyć tu tereny rekreacyjne i podzielić się nimi z mieszkańcami Szczecina. Po jego śmierci (1899) jego syn, Martin, kontynuował prace nad rozwojem parku. Ciekawa rzeźba terenu została wykorzystana do stworzenia punktów widokowych, toru saneczkowego i parkowych zaułków. Między alejkami spacerowymi, ścieżkami rowerowymi i do jazdy konnej zasadzono wiele rzadkich odmian drzew i krzewów. Do parku przychodzili ludzie z osiedli willowych oraz z pobliskich secesyjnych kamienic i dzielnic robotniczych. Z daleka przyjeżdżali miłośnicy kwiatów i ładnych widoków. Na długo przed oficjalnym aktem darowizny Park Quistorpa stał się tematem wielu pocztówek ze Szczecina. Piękne parki zawsze mają jakąś wodę. W Parku Quistorpa popularnym miejscem rekreacji było i jest jezioro Westend (dziś Rusalka). Od 1924 roku Związek ŁyżwiarSKI miał na jeziorze własny tor. Latem można było wypożyczyć łódkę a zimą zagrać w hokeja. Jezioro powstało ponad 300 lat temu na skutek spiętrzenia Osówki (Mühlenbach), strumienia, który spływa ze wzgórz Lasku Arkońskiego (Eckerberger Wald). Z jednej strony jeziora Westend stał młyn wodny Lübsche Mühle, a z drugiej Młyn Słodowy, który został odkupiony przez Quistorpa i wcielony w obręb parku jako kompleks restauracyjno-kawiarniany Haus am Westend-See. Na przełomie XIX i XX wieku strumień Mühlenbach został sprowadzony pod ziemię. Wykonano poważne prace, których efektem stał się Mühlenbachkanal, podziemny kanał łączący cechy naturalnego potoku i systemu kanalizacyjnego. Początek tunelu znajduje się pod mostkiem nad Rusalką, przy ul. Słowackiego, dalej biegnie pod kamienicami przy ul. Wyzwolenia, pod rondem Giedroycia, targowiskiem "Manhattan", garażami przy ul. Ofiar Oświęcimia, ul. 1 Maja i wpada do Odry na terenie stoczni.

Das Gebiet des heutigen Kasprovicz-Parks hätte man in Bauviertel aufteilen und zur Bebauung zuweisen können, aber der Besitzer des Grundstücks, der Unternehmer, Wohltäter und Visionär Johannes Quistorp beschloss, hier ein Erholungsgebiet zu schaffen und es mit den Einwohnern von Stettin zu teilen. Nach seinem Tod (1899) setzte sein Sohn Martin die Entwicklung des Parks fort. Die interessante Form des Geländes wurde genutzt, um Aussichtspunkte, eine Rodelbahn und Parkalleen zu schaffen. Viele seltene Baum- und Straucharten wurden zwischen den Wander-, Rad- und Reitwegen gepflanzt. Den Park besuchten die Bewohner der nahe gelegenen Villensiedlungen, der Jugendstil-Mietshäuser sowie die der Arbeiterviertel. Blumen- und Aussichtsliebhaber zogen von weitem hierher. Schon lange vor dem offiziellen Schenkungsakt war der Quistorp-Park das Motiv vieler Postkarten aus Stettin. In schönen Parks gibt es immer Wasser. Im Quistorp Park ist der Westendsee (heute Rusalka) eine beliebte Erholungsstätte. Seit 1924 hatte die Eislauf Union eine eigene Bahn auf dem See. Man konnte im Sommer ein Boot mieten und im Winter Hockey spielen. Der See entstand vor mehr als 300 Jahren durch die Aufstauung des Osówka-Baches (Mühlenbach), der von den Hügeln des Lasek Arkoński (Eckerberger Wald) runter fließt. Auf der einen Seite des Westend-Sees stand die Lübsche Mühle und auf der anderen die Malzmühle, die von Quistorp gekauft und als Restaurant- und Cafekomplex "Haus am Westend-See" in den Park integriert wurde. Um die Wende des 20. Jahrhundert wurde der Mühlenbach unter die Erde verlegt. Es wurden umfangreiche Arbeiten durchgeführt, deren Ergebnis der Mühlenbachkanal war - ein unterirdischer Abwasserkanal, der die Eigenschaften eines natürlichen Baches und eines Abwassers vereint. Der Tunnel beginnt unter der Brücke über dem Rusalka See, an der Słowackiego Straße, verläuft dann unter den Mietshäusern an der Wyzwolenia Straße, unter dem Giedroycy Kreisverkehr, dem "Manhattan" Markt, den Garagen an der Ofiar Oświęcimia Straße, der 1 Maja Straße und mündet an der Werft in die Oder.

Westend-See (jezioro Rusalka), fot. około 1927 r. Obok - dekoracyjne dobudówki mostku, fot. około 1925 r. Westend-See (Rusalka). Foto ca. 1927. Rechts - Dekorative Zubauten an der Brücke, Foto um 1925.

NaszeWycieczki.pl

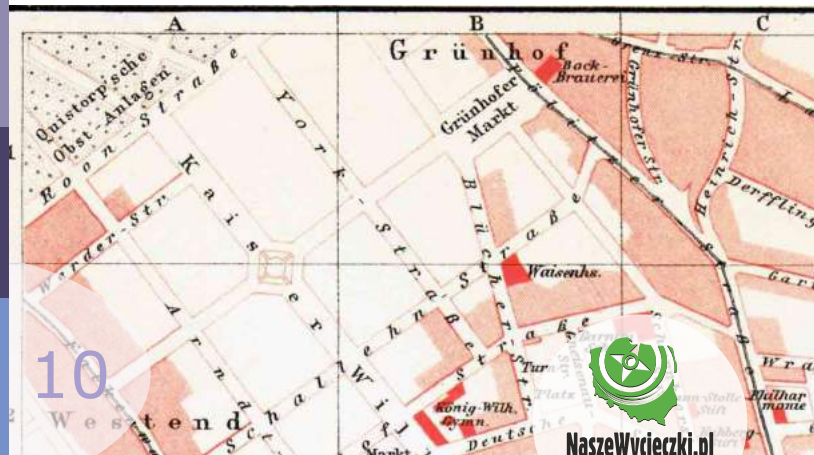

Fragment mapy z 1899 roku.
Ein Fragment des Stadtplanes von 1899.

Auf der bunten Stadtkarte von 1899 (unten) sind die Quistorpschen Gebiete als Obst-anlagen eingezeichnet. Auf einer anderen Stadtkarte aus 1899 (oben)

Na kolorowej mapie z około 1899 (poniżej) tereny Quistorpa są oznaczone jako sad. Na innej mapie z 1899 roku (powyżej) widać lokalizację pomnika Ernsta Moritza Arndta (dziś nie istnieje, stał w miejscu, w którym obecnie znajduje się basen przeciwpożarowy, a w 1898 roku wyglądał jak na poniższej litografii). Poza tym na mapie widać dworzec Westend (łątko), zakład opiekuńczy, szpital, zakład dla sierot, dom diakonis i zbor ewangelicki „Bethanien”, ulicę Falkenwalder (aleję Wojska Polskiego) oraz ulicę Mühlens (Słowackiego) położoną obok cmentarza Nemitzer i jeziora Westend (Rusałka). Na mapie wszystkie ulice narysowano linią ciągłą, również te planowane, których przebieg zmienił się w następnych latach, np. ulica Roon (Piotra Skargi) biegnie prosto w kierunku obecnego Niebuszewa, bez zakrętów jak obecnie i inaczej niż na mapie z 1912 roku.

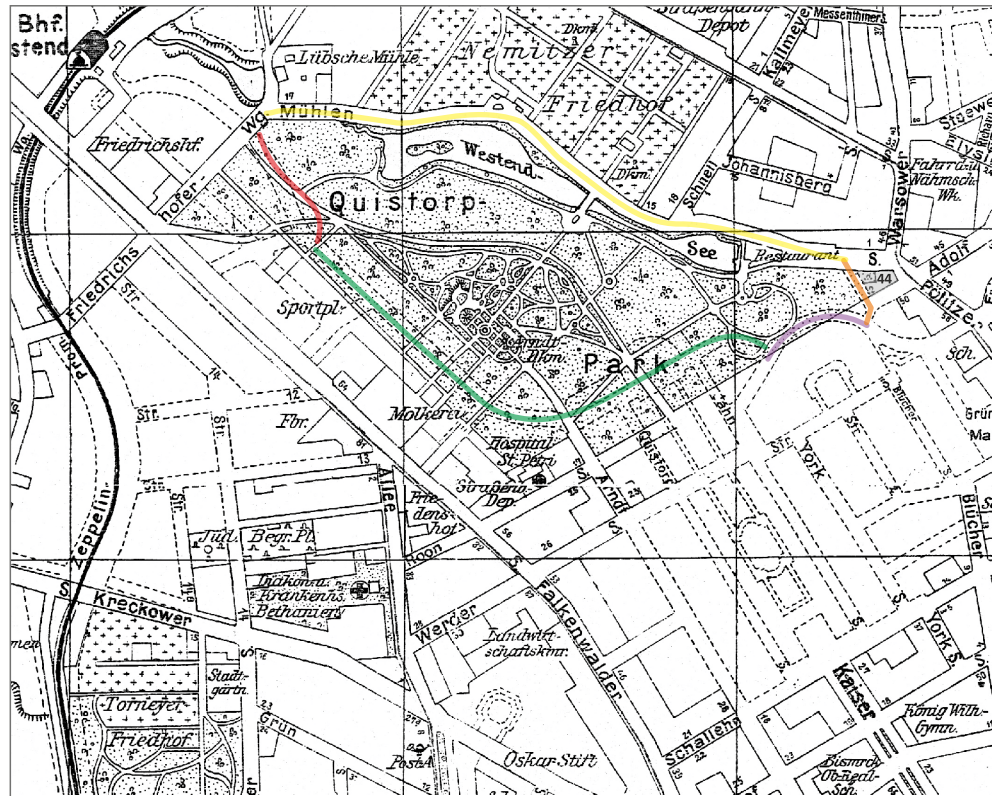
sieht man den Standort des Denkmals von Ernst Moritz Arndt (heute nicht mehr vorhanden - stand dort, wo jetzt das Feuerlöschbecken ist und sah 1898 wie auf der Lithographie unten aus). Weiter sieht man auf der Karte u.a.: den Bahnhof Westend (heute Łątko), ein Pflegeheim, ein Krankenhaus, ein Waisenhaus, ein Diakonissenhaus und die evangelische Gemeinde "Bethanien"; die Falkenwalder-straße (Wojska Polskiego-Allee) und die Mühlens-straße (Słowackiego-Strasse) neben dem Nemitzer Friedhof und dem Westend-See (Rusałka). Auf der Karte sind alle Straßen mit einer durchgezogenen Linie eingezeichnet, auch die geplanten, deren Verlauf sich in späteren Jahren änderte, z.B die Roonstraße (Piotra Skargi) verläuft wie auch heute: gerade, ohne Abbiegungen in Richtung des jetzigen Niebuszewo anders aber als es auf der Karte von 1912 dargestellt wurde.

10

NaszeWycieczki.pl

Fragment mapy z 1912 roku.
Ein Fragment des Stadtplanes von 1912.

Auf dem Stadtplan von 1912 sind die von Quistorp gestifteten Grünanlagen nun als Quistorp-Park bezeichnet. In der Nähe des E. M. Arndt

Na mapie z 1912 roku tereny zielone podarowane przez Quistorpa są już oznaczone jako Park Quistorpa. W pobliżu pomnika E.M.Arndta zmieniono układ parkowych ścieżek. Ulice planowane zaznaczono linią przerywaną, niektóre z nich podpisano numerami. Linią ciągłą narysowano, wymienioną w akcie darowizny, ulicę Mühlen (Stowackiego, na mapie zaznaczona na żółto). Pozostałe ulice, ograniczające grunty podarowane przez Quistorpa, narysowano jako ulice planowane - linią przerywaną. Ich położenie zaznaczyliśmy transparentnymi kolorami: planowane przedłużenie Werderstraße (Królowej Korony Polskiej) - fioletowym, ulicę nr 5 - zielonym, 9 - czerwonym, ulicę na zachód od kwartału budowlanego XLIV - pomarańczowym, a kwartał budowlany XLIV - szarym z numerem 44.

- Denkmals wurde die Gestaltung der Parkwege verändert. Die geplanten Straßen sind mit einer gestrichelten Linie markiert, einige davon sind mit Nummern versehen. Die in der Schenkungsurkunde erwähnte Mühlenstraße (Stowackiego, auf der Karte gelb markiert) wurde mit einer durchgezogenen Linie eingezeichnet. Andere Straßen, die das von Quistorp geschenkte Grundstück abgrenzen, wurden als Planstraßen eingezeichnet - mit einer gestrichelten Linie. Ihre Position ist mit transparenten Farben markiert: die geplante Verlängerung der Werderstraße (Królowej Korony Polskiej) - lila, Str. 5 - grün, Str. 9 - rot, die Straße westlich des Baublocks XLIV - orange, und der Baublock XLIV - grau mit der Nummer 44.

Park Quistorpa, fot. 1908 r.
Quistorp-Park, Foto 1908.

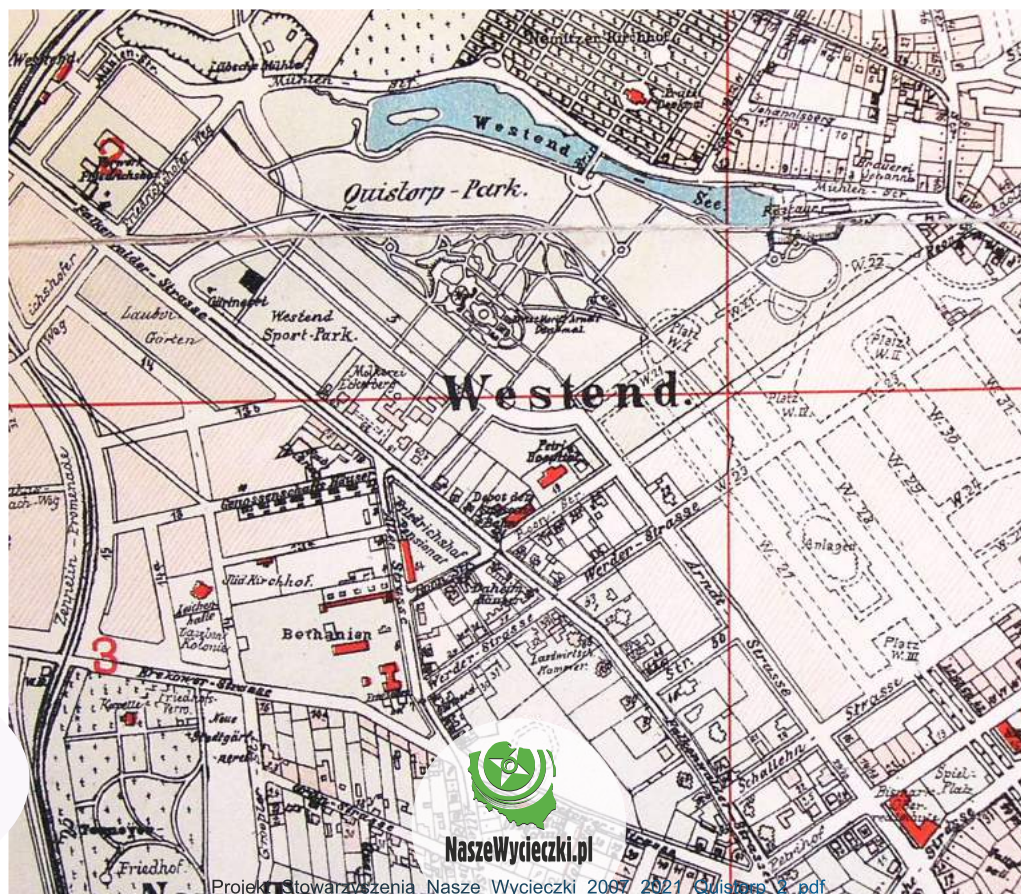
Park Quistorpa, fot. 1927 r.
Quistorp-Park, Foto 1927.

Na fragmencie mapy z 1915 roku część ulicy nr 5 została oznaczona linią ciągłą, mimo tego, że na mapie z 1919 roku (str. 13) znowu jest oznaczona jako ulica planowana. Obok ulicy nr 5 widać restaurację "Molkerei Eckerberg" oraz miejsce aktywnego wypoczynku "Westend Sport-Park" (obecnie Lodogryf i korty tenisowe).

Auf dem Stadtplan von 1915 ist ein Teil der Straße Nr. 5 mit einer durchgezogenen Linie eingezeichnet, obwohl sie auf einer Karte von 1919 (S. 13) wieder als Planstraße eingezeichnet ist. Neben der Straße Nr. 5 befindet sich das Restaurant "Molkerei Eckerberg" und das Freizeitareal "Westend Sport-Park" (heute Lodogryf und Tennisplätze).

Fragment mapy z 1915 roku.
Ein Fragment des Stadtplanes von 1915.

Na mapie z 1919 roku (powyżej) planowana ulica nr 5 znowu została narysowana linią przerywaną i nie oznaczona numerem, tak jak nie oznaczono numerami pozostałych planowanych ulic.

Na mapie z 1919 (powyżej) i 1937 roku (str. 14) widać, że w Parku Quistorpa najwięcej ścieżek i parkowych zaułków było pomiędzy pomnikiem E. M. Arndta a główną aleją biegnącą przez park, obecną pieszo-rowerową ulicą Fałata. Ta przestrzeń po 100 latach nie wygląda już jak dawniej, pełne zapachów kwitnące zakamarki ustąpiły miejsca rozległym trawnikom z pojedynczymi, lub rosnącymi w grupach, ciekawymi stuletnimi okazami drzew.

Auf der Karte von 1919 (oben) wurde die Planstraße Nr. 5 wieder mit einer gestrichelten Linie eingezeichnet. Sie wurde aber ähnlich wie andere geplanten Straßen, mit keiner Nummer markiert.

Die Karten von 1919 (oben) und 1937 (S. 14) zeigen, dass der Quistorp-Park die größte Anzahl von Wegen und Parkalleen zwischen dem E. M. Arndt-Denkmal und der durch den Park verlaufenden Hauptallee - der heutigen Fußgänger- und Fahrradstraße - der Fałat Str.- hatte. Nach 100 Jahren sieht dieser Ort nicht mehr wie früher aus. Die duftenden, blütenreichen Ecken und Winkel, wichen weiten Rasenflächen mit einzelnen oder in Gruppen wachsenden jahrhundertealten Baumexemplaren.

*Park Quistorpa.
Punkt widokowy
na górze Arndta.
fot. około 1918 r.*

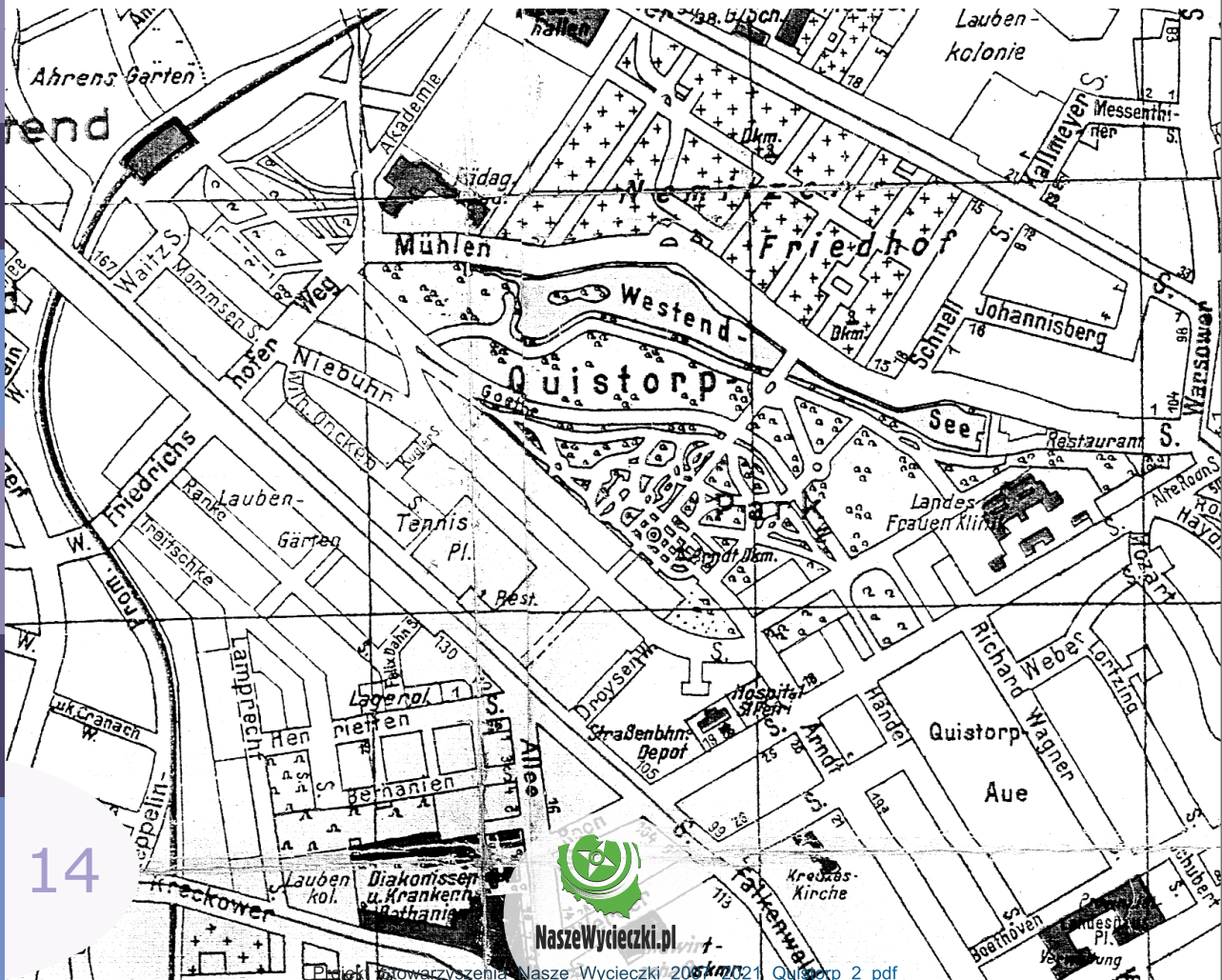
*Quistorp-Park.
Die Alm auf
dem Arndt-Berge.
Foto ca. 1918.*

Park Quistorp - tor saneczkowy w miejscu obecnego Teatru Letniego, główna ścieżka przez park i jeden z punktów widokowych, fot. około 1927 r. / Quistorp-Park - die Rodelbahn am Standort des gegenwärtigen Sommertheaters, der Hauptweg durch den Park und einer der Aussichtspunkte. Foto ca. 1927.

Fragment mapy z 1937 roku.
Ein Fragment des Stadtplanes von 1937.

***ID**

Nekrolog

Martina Quistorp
z Pommersche Tagespost
nr 212 z 10.09.1929 roku.

Martin Quistorps
Todesanzeige

aus der Pommerschen
Tagespost Nr. 212
vom 10. September 1929.

W paragrafie 3 aktu darowizny jest napisane, że "Pan Martin Quistorp, urodzony 3 grudnia 1860, zastrzega sobie wyłączne prawo użytkowania do dnia swojej śmierci, ale nie później niż do 2 stycznia 1924 roku". Martin Quistorp zmarł 6 września 1929 roku. W prasie pojawiło się wiele nekrologów. W jednym z nich, opublikowanym w Pommersche Tagespost nr 212 przez Stowarzyszenie Niemieckich Fabrykantów Cementu Portlandzkiego (Verein Deutscher Portland-Cement-Fabrikanten E.V.) napisano: 6 września 1929 roku w Szczecinie zmarł radca handlowy Martin Quistorp. Zmarły był członkiem zarządu naszego stowarzyszenia od 1918 roku, a ostatnio pełnił funkcję sekretarza i skarbnika. Jesteśmy mu winni ogromne podziękowania za jego wierną współpracę i cenne rady. Będziemy pielegnować pamięć o tym, cechującym się wspaniałymi przymiotami, koledze i przyjacielu.

Nagrobek Martina Quistorpa.

Stettiner Abendpost nr 94 z 23.04.1930 roku.

Ein Denkmal für Martin Quistorp.

Artikel aus der Stettiner Abendpost,
Nr. 94 vom 23. April 1930.

Pół roku po śmierci Martina Quistorpa w Stettiner Abendpost z 23.04.1930 roku napisano: Na rodzinnym cmentarzu Quistorpów na terenie Bethanien postawiono pomnik zmarłemu jesienią ubiegłego roku radcy handlowemu Martinowi Quistorpowi. Jego odsłonięcie odbyło się na Wielkanoc. Pomnik wykonany został przez spółkę Steinwerk Dahl Kommanditgesellschaft z czerwonego, szlifowanego, szwedzkiego granitu w oparciu o projekt szczecińskiego architekta Adlopha Dahla. Utrzymany jest w prostej formie i ozdobiony dwoma orłami - gmerkiem rodziny Quistorp. Poniżej zdjęcie z lat 50-60 XX wieku.

Ein halbes Jahr nach dem Tod Martin Quistorps schrieb die Stettiner Abendpost vom 23. April 1930 folgendes: (siehe rechts). Unten rechts ist ein Foto aus den 1950er- und 1960er-Jahren zu sehen.

Am 6. September 1929 ist in Stettin

Herr Kommerzienrat

Martin Quistorp

verschieden

Der Verstorbene hat dem Vorstand unseres Vereins seit 1918 angehört und in letzter Zeit das Amt des Schriftführers und Kassierers verwaltet.

Wir schulden ihm für seine treue Mitarbeit und seinen wertvollen Rat großen Dank und werden das Andenken an diesen mit hervorragenden persönlichen Eigenschaften ausgestatteten Kollegen und Freund in Ehren halten.

Höher, den 7. September 1929.

Hannover 1, Land.

Verein Deutscher Portland-Cement-Fabrikanten E. V.
Dr. Kneisel.

In Absatz 3 der Schenkungsurkunde heißt es: "Herr Martin Quistorp, geboren am 3. Dezember 1860, behält sich das ausschließliche Nutzungsrecht bis zu seinem Tod, spätestens jedoch bis zum 2. Januar 1924 vor." Martin Quistorp starb am 6. September 1929. In der Presse erschienen viele Todesanzeigen. Eine davon, veröffentlicht in der Pommerschen Tagespost Nr. 212 durch den Verein Deutscher Portland-Cement-Fabrikanten E.V., lautete: (siehe Abb. oben)

Ein Denkmal für Martin Quistorp

Auf dem Familienfriedhof des Hauses Quistorp in Bethanien ist für den im Herbst des vergangenen Jahres verstorbenen Kommerzienrat Martin Quistorp ein Denkmal errichtet worden, das zu Ostern enthüllt wurde. Das Denkmal ist nach einem Entwurf des Stettiner Architekten Adolph Dahl von der Steinwerk Dahl-Kommanditgesellschaft in rötlichem, geschliffenem, schwedischem Granit ausgeführt. Es ist in ganz einfacher Form gehalten und wird von den Hauszeichen der Familie Quistorp, zwei Adlern, flankiert.

NaszeWycieczki.pl

*IE Głaz pamiątkowy w Parku Quistorpa (obecnie Park Kasprowicza).

Gedenkstein im Quistorp-Park, (heute: Park Kasprowicza).

W 1908 roku nadburmistrz Ackermann powiedział, że kiedy tylko Park Quistorpa przejdzie na własność miasta, będzie optować za tym, by pamięć o tej darowiźnie została zachowana dla kolejnych pokoleń poprzez postawienie w parku pamiątkowego głazu. Obecnie w Parku Kasprowicza i na terenie pobliskich Jasnych Błoni stoi m.in.: pomnik papieża Jana Pawła II, Czyny Polaków i węgierskiego chłopca, ale nie ma niczego co upamiętniałoby Johanna i Martina Quistorpów. Po ponad 100 latach trudno powiedzieć co stało na przeszkodzie, ale jest pewne, że może tu jeszcze stanąć. Głaz z wrytym pamiątkowym napisem, jako naturalna forma przyrody, szybko wtopiłby się w otoczenie. Obok trzy przykładowe wizualizacje.

Oberbürgermeister Ackermann sagte 1908, dass er, sobald der Quistorp-Park in den Besitz der Stadt übergehe, sich dafür einsetzen werde, die Erinnerung an diese Spende für künftige Generationen zu bewahren, indem er einen Gedenkstein im Park aufstellt. Gegenwärtig befinden sich im Kasprowicza-Park und auf dem Gelände des nahegelegenen Jasne Błonia - Platzes u.a. ein Denkmal für Papst Johannes Paul II, zu Ehren der Taten der Polen und für den ungarischen Jungen, aber es gibt nichts zum Gedenken an Johannes und Martin Quistorp. Nach mehr als 100 Jahren ist es schwer zu sagen, was diesem im Weg stand, sicher ist aber, dass man den Stein immer noch aufstellen kann. Es gibt viele Orte, an denen sich ein Findling als natürliche Form der Natur schnell in die Umgebung einfügen könnte. Eine entsprechende Inschrift würde die Wohltäter gedenken. Rechts drei Beispielvisualisierungen.

Quistorpa wynosiła prawie 29 hektarów. Po 1929 roku część ulicy nr 5 (kolor zielony) została przekształcona na Niebuhrstraße (obecną ulicę S. Wyspiańskiego), po czym wzdłuż ulicy, na terenie parku Quistorpa, wytyczono działki pod zabudowę willową. W 1930 roku przy ulicy Roon (Piotra Skargi) powstała klinika dla kobiet (dzisiejszy 109 Szpital Wojskowy). Pobliskie Quistorp Aue (Jasne Błonia) powstały po 1925 roku. Po 1945 roku park nazwano Parkiem Kasprowicza. Obecnie zajmuje 27,3 ha między ulicami Piotra Skargi, Wyspiańskiego, Zaleskiego i Słowackiego i dalej jest największym parkiem Szczecina. Rośnie tu ponad 200 gatunków i odmian drzew i krzewów. W parku warto zobaczyć m.in.: wybudowany w latach 1974-1976 roku Teatr Letni imienia Heleny Majdaniec (mogący pomieścić około 5 tys. ludzi), Pomnik Czynu Polaków (trzy orły), autorstwa rzeźbiarza Gustawa Zemły, odsłonięty 1 września 1979 roku oraz rzeźbę "Ptaki" Władysława Hasiora.

Die Grenzen des Quistorp-Parks auf der Karte von 1912 (auf Seite 11) haben wir kopiert und auf die Karte des Kasprowicz-Parks von 2021 (oben) übertragen. Von den in der Schenkungsurkunde genannten Straßen blieb nur eine unverändert - die Mühlenstraße (Słowackiego, gelb markiert). Ein Fragment der geplanten Werderstraße (in lila) wurde nicht realisiert, die heutige Królowej Korony Polskiej reicht nur bis zu Jasne Błonia. Die Straße westlich des Baublocks XLIV (orange) existiert nicht, und anstelle der Straße Nr. 9 befindet sich ein Parkweg. Im Jahr 1908 betrug die Fläche des Quistorp-Parks fast 29 Hektar. Nach 1929 wurde ein Teil der Straße Nr. 5 (grün) in die Niebuhrstraße (heutige S. Wyspiańskiego) umgewandelt und im Quistorp-Park wurden Grundstücke für die Villenbebauung festgelegt. Im Jahre 1930 wurde in der Roonstraße (Piotra Skargi) eine Frauenklinik (das heutige 109. Militärkrankenhaus) gegründet. Die nahe gelegene Quistorp Aue (Jasne Błonia) entstand nach 1925. Nach 1945 erhielt der Park den Namen Park Kasprowicza. Heute erstreckt er sich auf 27,3 Hektar Fläche zwischen den Straßen Piotra Skargi, Wyspiańskiego, Zaleskiego und Słowackiego und ist nach wie vor der größte Park in Stettin. Mehr als 200 Arten von Bäumen und Sträuchern wachsen hier. Im Park sind u.a. sehenswert: das in den Jahren 1974-1976 errichtete Helena-Majdaniec-Sommertheater, in dem ca. 5 Tausend Menschen Platz finden, das am 1. September 1979 enthüllte Denkmal der Tat der Polen (Drei Adler) des Bildhauers Gustaw Zemła und die Skulptur "Vögel" von Władysław Hasior.

Miasto nieustannie rozrasta się, budowane są nowe dzielnice, przybywa mieszkańców. W 1900 roku w Szczecinie mieszkało 210 tys. osób, w 2000 roku było 416 tys. Parki po wojnie (nie licząc terenów zielonych po byłych cmentarzach) powstały tylko dwa: Park przy ulicy Przygodnej - 2,2 ha i Park przy ulicy Kutrzeby - około 3 ha, oba jako inwestycje Gminy Miasto Szczecin. Potrzebne są następne zielone miejsca odpoczynku, szczególnie w południowej części miasta. Na szczęście są tam jeszcze wolne tereny, które idealnie nadają się na parki i są ludzie, którym zależy by powstały.

Die Stadt wächst ständig. Neue Stadtteile werden gebaut und immer mehr Einwohner kommen dazu. Im Jahr 1900 hatte die Stadt 210.000 Einwohner, im Jahr 2000 waren es 416.000. Nach dem Krieg wurden nur zwei Parks (ohne Grünflächen ehemaliger Friedhöfen) angelegt: Park an der Przygodna Straße - 2,2 ha und Park an der Kutrzeby Straße - ca. 3 ha. Beide als Investition der Gemeinde Stadt Stettin. Es werden mehr grüne Erholungsorte benötigt, vor allem im südlichen Teil der Stadt. Zum Glück gibt es noch genug freie Flächen, die sich perfekt für Parks eignen, und es gibt viele Menschen, die dafür optieren das diese entstehen.

Zachodniopomorskie * Szczecin

Westpommern * Stettin

QUISTORP

RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW
STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

2.pdf

W następnych pdf-ach, m.in.: Ernestinenhof - Błogosławiony początek, Quistorp Aue - Jasne Błonia, Quistorpturm - ruiny wieży Quistorpa, Eckerberger Wald - Lasek Arkoński i Wyspa Wolin - Lubin, Wicko, Wapnica.

In kommenden PDF- Publikationen: Ernestinenhof - Ein gesegneter Anfang, Quistorp Aue, Quistorpturm, Eckerberger Wald und Insel Wolin - Lubin, Wicko, Wapnica.

NA OKŁADCE / AUF DEM UMSCHLAG
Park Quistorpa (obecnie Kasprowicza),
Quistorp-Park (heute: Park Kasprowicza)
fot. około 1927. / Foto ca. 1927.

NaszeWycieczki.pl

Dziękujemy za wsparcie naszych projektów

KRS:000244784